

Saksgang	Møtedato	Saksnr.
Yrkesopplæringsnemnda 2015 - 2019	27.02.2019	3/19
Hovedutvalg for kompetanse (HUK) 2015 - 2019	07.03.2019	2/19
Fylkestinget 2015 - 2019	13.03.2019	5/19

Undervisningstillatelse for akvakultur - Forvaltning av midler

Sammendrag

Fiskeridirektoratet har i 2018 tildelt Finnmark fylkeskommune en vederlagsfri akvakulturtillatelse til undervisningsformål samt innvilget dispensasjon fra forbudet om utleie av tillatelsen. Undervisningstillatelsen er klarert for drift og knyttet til Nordkapp videregående skole. FFK har inngått en samarbeidsavtale med Grieg Seafood Finnmark om praksisundervisning samt utleie og drift av undervisningstillatelsen. I henhold til avtalen med Grieg Seafood Finnmark er inntektene todelt, et fast vederlag og et variabelt vederlag. Iht. formål og vilkår for tillatelsen er det lagt opp til at midlene skal brukes til å styrke undervisningen, rekrutteringen og kompetansen rettet mot akvakulturnæringen spesielt og sjømatnæringen generelt. Med tanke på organisering av forvaltningen foreslås det at det faste vederlaget øremerkes til å oppfylle det primære vilkåret i tilknytning til styrking og utvikling av akvakulturfaget, og at det etableres et «Blått undervisningsfond» med midlene fra det variable vederlaget. Det foreslås videre at forvaltning av midlene delegeres til fylkesrådmannen. Dette i tråd med praksis i flere andre fylker som har undervisningstillatelse.

Fylkesrådmannens innstilling

1. Fylkesrådmannen delegeres myndighet til å forvalte leieinntektene knyttet til undervisningstillatelsen gitt av Fiskeridirektoratet 7. mai 2018. Fullmakten må utøves i tråd med formål, vilkår og forutsetninger for tillatelsen og i henhold til dette vedtak.
2. Det faste vederlaget skal brukes til nødvendig oppfølging av tillatelsen samt styrking og utvikling av opplæringstilbudet knyttet til akvakulturoplæringen i hele Finnmark.
3. Fylkestinget vedtar at det opprettes et undervisningsfond som midlene fra det variable vederlaget overføres til.
4. Fylkestinget vedtar at fondet skal hete Blått undervisningsfond for Finnmark.
5. Fylkestinget vedtar at midlene i fondet skal brukes til å styrke undervisningen, rekrutteringen og kompetansen rettet mot sjømatnæringen i Finnmark. Midlene tildeles som tilskudd.
6. Fylkestinget vedtar forslag til vedtekter for Blått undervisningsfond jf. vedlegg 4

Vadsø 19.02.2019

Øystein Ruud
fylkesrådmann

Margunn Blix
opplæringssjef

Vedlegg

1. Samarbeidsavtale med Grieg Seafood Finnmark
2. Søknad om undervisningstillatelse
3. Tilsagn om undervisningsavtale fra Fiskeridirektoratet
4. Vedtekter for Blått undervisningsfond for Finnmark

Bakgrunn

Hovedutvalget for kompetanse vedtok i HUK-sak 8/16, å søke Fiskeridirektoratet om akvakulturtillatelse for undervisningsformål for laks, ørret og regnbueørret, samt dispensasjon fra utleieforbudet i akvakulturloven.

Finnmark fylkeskommune gjennomførte i 2017 en prosess med samtlige fem oppdrettsaktører etablert i fylket med mål om samarbeidsavtale (vedlegg 1) vedrørende utleie og drift av undervisningstillatelsen. Med utgangspunkt i de alternative praktiske undervisningsoppleggene ble et samarbeid med Grieg Seafood Finnmark (GSFF) ansett som mest formålstjenlig, forutsigbart og gjennomførbart både for Nordkapp videregående skole (vgs) og elevene. Samarbeidsavtalen ble signert i januar 2018 og søknad ble sendt i februar 2018.

Fiskeridirektoratet ga i mai 2018 tilsagn om undervisningstillatelse samt dispensasjon fra forbud om utleie (vedlegg 3). Tillatelsen gjelder for ti år fra utferdigelse av tillatelsesdokument fra fylkeskommunen. Dispensasjonen er gitt under forutsetning av gyldig, undertegnet avtale mellom Finnmark fylkeskommune ved Nordkapp vgs og Grieg Seafood Finnmark AS, om opplæring og praktisk undervisning i arktisk akvakultur samt utleie og operativ drift av en undervisningstillatelse til akvakultur for matfisk av laks, ørret og regnbueørret (vedlegg 2).

Undervisningstillatelsen er klarert for drift ved lokalitetene Sarnes, Laholmen og Vedbotn i Nordkapp kommune, og tillatelsesdokumentet er datert 7. juni 2018.

Denne saken fremmes for at fylkestinget skal ta stilling til hvordan forvaltningen av leieinntektene knyttet til undervisningstillatelsen skal organiseres for å styrke undervisningen, rekrutteringen og kompetansen rettet mot akvakulturnæringen spesielt og sjømatnæringen generelt jf. formål og vilkår for tillatelsen.

Hovedutvalget for kompetanse innstiller til fylkestinget. Yrkesopplæringsnemda behandler saken 27/2 og kan gi en uttalelse som følger saken videre.

Beskrivelse

Reglene om tildeling av undervisningstillatelser er gitt i laksetildelingsforskriften. Her følger det blant annet at det er et vilkår at utdanningsinstitusjonen har et undervisningstilbud hvor akvakultur inngår, og at undervisningsopplegget må være godkjent av departementet og føre fram til et tilbud om fagbrev ved skolen. Videre er det krav om at undervisningstillatelsen skal bidra til at undervisningsinstitusjonene skal kunne tilby attraktiv, realistisk og kvalitativ god undervisning i praktisk akvakultur og akvakulturregelverk og derigjennom bidra til rekruttering av personell med relevant kompetanse til akvakulturnæringen jf. § 22 femte ledd.

En forutsetning for å få innvilget dispensasjon fra forbudet mot utleie av tillatelser, er at formålet med undervisningstillatelsen ivaretas og at det må ligge kvalifiserte grunner for at dispensasjonen gis. Med kvalifiserte grunner er undervisningsopplegget og disponering av leieinntekter sentralt.

I denne sammenhengen har fylkeskommunen i søknaden lagt til grunn at «det legges det opp til at midlene skal brukes til å styrke undervisningen, rekrutteringen og kompetansen rettet mot akvakulturnæringen spesielt og sjømatnæringen generelt, og at man ønsker å disponere

inntektene ved etablering av et «Blått undervisningsfond» samt basere seg på erfaringer fra øvrige skoler med undervisningstillatelse.». Dette jf. HUK-sak 8/16.

I tilsagnet om undervisningstillatelse fra Fiskeridirektoratet vises det til at de har vektlagt at avtalen med oppdretter er gjennomarbeidet, og at det bærende hensynet er elevene og ønsket om å styrke utdanningstilbudet for å øke rekrutteringen, jf. formålet med tillatelsen i laksetildelingsforskriften § 22 femte ledd. Videre er det også lagt vekt på at Nordkapp vgs er den eneste skolen i Finnmark som tilbyr naturbruk blå linje ved skolen og gjennom (LOSA) og vekslingsmodell. Fiskeridirektoratet har videre lagt til grunn at et tilsagn om undervisningstillatelse vil fremme formålet om å «medvirke til at akvakultur av laks, ørret og regnbueørret blir lønnsom og konkurransekraftig innenfor rammene av en bærekraftig utvikling, og bidra til verdiskapning på kysten», jf. laksetildelingsforskriften § 1.

Det vises videre til at tillatelsen gjelder for 10 år fra utferdigelse av tillatelsesdokument fra fylkeskommunen. Dispensasjon fra forbud om utleie i akvakulturloven er gitt under forutsetning av gyldig, undertegnet avtale mellom Finnmark fylkeskommune ved Nordkapp videregående skole og Grieg Seafood Finnmark AS datert 29. januar 2018, om opplæring og praktisk undervisning i arktisk akvakultur samt utleie og operativ drift av en undervisningstillatelse til akvakultur for matfisk av laks, ørret og regnbueørret. Det følger videre at tillatelsen skal brukes til akvakultur av matfisk til undervisning i samsvar med søknaden. Ved brudd på forutsetningene for, og vilkårene i tillatelsen, eller ved passivitet, kan Fiskeridirektoratet trekke tilbake tillatelsen, jf. akvakulturloven § 9 og laksetildelingsforskriften § 38.

I henhold til avtale om utleie og drift av undervisningstillatelsen følger det at leieinntektene er todelt, med et årlig fast vederlag på 2. mill. NOK og et variabelt vederlag basert på en egen uoffisiell modell basert på bransjetall fra Kontali Analyse AS og som er maksimalt begrenset. Det variable vederlaget vil følgelig kunne variere i størrelse fra år til år. Potensielt kan det variable vederlaget variere fra kr. 0 til å være en del større enn det faste vederlaget. Forskjellen fra denne avtalen, og avtalen til eksempelvis Frøya vgs i Trøndelag, er at det variable vederlaget er begrenset med en maksimalsum. Som følge av avtalefestet taushetsplikt og konkurransemessige hensyn er den maksimale summen unntatt denne saken. I avtalen er det imidlertid lagt til grunn at det variable vederlaget kan reforhandles hver tredje år dersom det ansees å være behov for det. Eksempelvis dersom grunnlaget for beregningen i for stor grad ansees ufordelaktig med tanke på fordelingen mellom avtalepartene.

Det er gjort en gjennomgang av hvordan andre fylkeskommuner som har undervisningstillatelser for akvakultur har organisert forvaltningen av sine leieinntekter. En kort oppsummering av gjennomgangen følger under:

Trøndelag – Frøya - Guri Kunna vgs

I forhold til fond og disponering av utleieinntektene vises det til at det er rektor ved skolen som har myndighet og ansvar. Rektor drøfter bruken av midlene med resterende del av skoleledelsen, tillitsvalgte og avtalepartnerne.

Frøya har en forholdsvis liten fast del av leieinntektene, og potensielt en relativt stor variabel del (ubegrenset). Dette kan være en utfordring i forhold til total budsjettering av disse midlene da det over tid kan være betydelig usikkerhet i forhold til størrelsen på inntektene de får. Dette har de løst ved at de har en rimelig stor sum stående på fond slik at de håndterer år med lav variabel inntekt.

Hordaland – Austevoll vgs

I Hordaland har de inngått samarbeid med Lerøy i 2018, og er i prosess med å finne ut hvordan de på best mulig måte kan operere dette i praksis. Det som er bestemt, er at det er rektor og ledergruppa på skolen som rår over fondet. Lerøy, som er deres samarbeidspartner, får være

med i samtaler rundt bruk av fondet og kan komme med ønsker om hva deler av fondet skal gå til (for eksempel live overføring av merder i klasserommet til vg2 akvakultur).

Troms - Senja

Det er opprettet et blått fond. Blåfondets styre er fylkesrådet. Nord-Troms vgs, Senja vgs (inkludert Blått kompetansesenter) og Opplæringskontoret for fisk kan søke om midler fra Blåfondet. Andre som søker må ha en avtale om samarbeid med de tre nevnte for å kunne komme i betraktning.

Fondets finansierer tiltak, helt eller delvis, undervisningsprosjekter, rekrutteringsprosjekter eller andre tiltak som skoleeier alene eller sammen med næringen eller andre, ønsker å gjennomføre for å styrke opplæringen i de blå fagene i Troms.

Vurdering

Fylkesrådmannen viser til at formål og vilkår som ligger til grunn for undervisningstillatelse for akvakultur legger relativt klare føringer for bruken av midlene. Utfordringen er å finne en god og hensiktsmessig måte å organisere forvaltningen av midlene på for å kunne imøtekomme de vilkår og forutsetninger som ligger til grunn for undervisningstillatelsen.

Dersom Finnmark fylkeskommune skal kunne bidra til å styrke undervisningen, rekrutteringen og kompetansen rettet mot akvakulturnæringen spesielt og sjømatnæringen generelt må det tilføres ekstra ressurser. Leieinntektene fra undervisningstillatelsen kan disponeres til dette formålet.

Sjømatnæringa er ei teknologisk og høykompetent næring, og som vil stille stadig høyere krav til kompetanse. En forutsetning for videre vekst og utvikling innenfor sjømatnæringen er bla. knyttet til tilgang på kompetent og stabil arbeidskraft. Etter fylkesrådmannens oppfatning kan undervisningstillatelsen bidra til at fylkeskommunen i større grad har ressurser og mulighet for å omstille seg raskt når det er behov for utvikling av ny kompetanse og nye kompetansearbeidsplasser, styrke undervisningen, delta i prosjekter eller samarbeide tettere med eksempelvis næringsliv og FoU-miljø. For å rekruttere og beholde kompetent arbeidskraft i Finnmark vil det være avgjørende at undervisningstilbudene relatert til sjømat er attraktive, relevante og fremtidsretta.

Iht. beskrivelsen er det i søknadsprosessen lagt til grunn at midlene skal brukes til å styrke undervisningen, rekrutteringen og kompetansen rettet mot akvakulturnæringen spesielt og sjømatnæringen generelt. Videre følger det også at man ønsker å disponere inntektene ved etablering av et «Blått undervisningsfond».

I denne sammenhengen følger det at forvaltningen av midlene i fondet kan organiseres på to alternative måter, politisk eller administrativt.

Med utgangspunkt i øvrige fylkeskommuner med undervisningstillatelse er det relativt kjent at det er Frøya og Guri Kunna vgs i Trøndelag fylke som har fått utrettet mest, og som i dag kanskje har det mest attraktive undervisningstilbudet og de beste fasilitetene rettet mot akvakultur og fiske og fangst i landet. I forhold til fond og disponering av utleieinntektene vises det til at det er rektor ved skolen i Trøndelag som har myndighet og ansvar. Rektor drøfter bruken av midlene med resterende del av skoleledelsen, tillitsvalgte og avtalepartnerne.

Selv om Guri Kunna vgs får tilført betydelig mer midler enn Nordkapp vgs vil få, så er dette en skole som det er god grunn til å strekke seg etter og høste erfaringer av. Fylkesrådmannen viser videre til at Finnmark er langt større enn Trøndelag geografisk sett, og som man nødvendigvis

må ta hensyn til. Et blått undervisningsfond vil i denne sammenhengen kunne realisere og utvikle sjømatrelaterte tiltak i hele fylket, og bidra til en mer helhetlig satsing enn i Trøndelag.

I Finnmark tilbys Naturbruk, Fiske og fangst, Akvakultur og Maritime fag ved Nordkapp videregående skole. Skolen tilbyr også naturbruk gjennom Lokal Opplæring i Samarbeid med Arbeidslivet (LOSA) i 8 øvrige kommuner. Fra og med skoleår 2019/2020 tilbys også vekslingsmodell i akvakulturfaget i Alta kommune og i 8 distriktskommuner.

Nordkapp vgs ansees som en kompetent og fremoverlent undervisningsinstitusjon som har gode forutsetninger for å ta et særlig ansvar for å sikre at Finnmark fylkeskommune skal kunne tilby attraktiv, realistisk og kvalitativ god undervisning i praktisk akvakultur og akvakulturregelverk og derigjennom bidra til rekruttering av personell med relevant kompetanse til akvakulturnæringen jf. vilkår for tillatelsen. Skolen arbeider utadrettet og har hele fylket som satsingsområde, særlig innenfor «blå kompetanse» men også øvrige fagområder gjennom LOSA. Det er blant annet ønske om å jobbe for å en ytterligere undervisningstillatelse som skal knyttes til Øst-Finnmark. Nettskolen Finnmark ansees også som en viktig del av satsningen på blått.

Fylkesrådmannen mener det vil være hensiktsmessig at det faste vederlaget på 2 mill. NOK øremerkes til å oppfylle det primære vilkåret i tilknytning til styrking og utvikling av akvakulturfaget som nevnt ovenfor. Dette vil forde bruk av ytterligere ressurser til tilrettelegging, ekstra personell, oppfølging av elever, samt investeringer relatert til utstyr og undervisningsfasiliteter. I forbindelse med utvidelsen av skolens sjøretta anlegg ser man blant annet på mulighet for å tilrettelegge for en forskningslab. Dette vil kreve ekstra utstyr, men kan bli en viktig arena for et tettere samarbeid med relevante FoU- og kompetansemiljø.

Med bakgrunn i det variable vederlaget foreslår fylkesrådmannen at det opprettes et Blått undervisningsfond med ambisjon om at Finnmark fylkeskommune skal ha det beste og mest attraktive undervisningstilbudet rettet mot sjømatnæringa. Fylkets ambisjoner følger av §2 Formål i utkast til vedtekter, og i Sjømatstrategier for Finnmark 2019-2023 under måleindikatorer (kap 4.3).

Alternativet til en slik todeling av midlene, kan være at samtlige midler avsettes i et Blått undervisningsfond.

Fylkesrådmannen mener at opplæringsavdelinga og Nordkapp vgs, som er delegert ansvar for utvikling av «blå kompetanse» i Finnmark, har best forutsetning for å forvalte leieinntektene i henhold til formål og vilkår for tillatelsen. Dette uavhengig av om man går for ulik organisering av fast og variabelt vederlag, eller alternativet om at alle midlene avsette på et fond.

Det vises videre til at det er modellen fra Trøndelag, i tillegg til Finnmark fylkes egne ambisjoner, som er utgangspunktet for fylkesrådmannens forslag til hvordan inntektene fra undervisningstillatelsen skal organiseres og forvaltes.